

Oponentní posudek na práci:

Jakub Zelený

Válka o les

Střet zájmů v boji o moc

Fakulta humanitních studií UK

Hned na úvod je třeba říci, že Jakub Zelený napsal zajímavou práci. A to počínaje výběrem tématu, které je aktuální. Tak přes jeho zpracování. Bakalářská práce je logicky strukturovaná, velice dobře se čte a to i z toho důvodu, že stylistická úroveň autora je na dobré úrovni. Je mi i sympatická autorova „zaujatost“ pro kauzu, kterou je ale schopen reflektovat, jak činí nejen v úvodu, ale i v průběhu celé práce. Nicméně práce má i určitá problematická místa, na která bych se vzhledem ke své roli oponenta zaměřil.

První námitku mám vůči metodologii. Autor si klade za cíl komplexní dokumentaci a zhodnocení kauzy golfu v Klánovicích. V metodologickém popisu práce autor píše, že bude provádět analytickou rešerši vybraných sdělovacích prostředků, celostátních i lokálních a internetových diskusních fór. Tot' vše. Nejsem si jistý jestli to stačí. Takováto případová studie přímo volá i po rozhovorech a pozorování. Autor sám si to nejspíše uvědomuje, protože v části o sběru dat uvádí, že články v Klánovickém zpravodaji (vzhledem k jejich subjektivitě) mu nahrazovaly rozhovory nebo dotazník. Nejsem zcela přesvědčen, jestli články v novinách mohou nahradit strukturovaný či polostrukturovaný rozhovor, který by autorovi přinesl mnohem hlubší poznatky o problematice, než jsou značně deklarativní články v Klánovickém zpravodaji. Navíc i autor sám v práci uvádí, že v dané lokalitě bydlí a problém dlouhodobě sledoval, proto určitá forma pozorování probíhala, a tak je škoda, že to autor explicitně v práci

nereflektoval. Pokud by autor opravdu dělal jen to co píše v metodologické části, byla by to jen mediální reprezentace kauzy. Při čtení práce je ale zřejmé, že tam je i cosi navíc, znalost prostředí, pozorování apod. Práce tak přináší poněkud plastičtější obraz kauzy, než by se dalo vyčíst z rešerše médií. Ale ty rozhovory s důležitými aktéry tam dle mého názoru zkrátka chybí.

Druhá námitka se týká teoretické části práce. Jednotlivé části jsou založeny na jediném autoru a především na jediné knize. Část o problematice globalizace a nadnárodního kapitálu tak autor zakládá na knize Ulricha Becka „Moc a protiváha moci v globálním věku“. Autor práce má samozřejmě zcela legitimní právo vybrat si k teoretickému zaštitění určitého a třeba i jediného autora (osobně si myslím, že k tématu nadnárodních korporací a globalizace by byli i další možná i vhodnější autoři - Zygmunt Bauman, Naomi Klein), ale proč se odvolává jen na jednu jeho knihu, přestože jsou v českém překladu dostupné i další jeho knihy, které se danému tématu věnují? Podobná námitka se týká i teoretické části o zastupitelské demokracii a politických stranách. Autor si vybírá Jana Kellera. Ano, proč ne, dobrá volba, ale proč výběr jen této jedné konkrétní knihy („Až na dno blahobytu“), kterou autor napsal už v roce 1995. Od té doby publikoval nejméně dvě knihy, které se danému tématu věnují mnohem více a hlouběji (Šok z ekologie aneb Politické systémy v rozpacích, Politika s ručením omezeným).

Třetí výtka se stále ještě týká teoretické části. I v bakalářských pracích bývá zvykem, že se definují pojmy, na kterých autor zakládá svoji práci. Takovým pojmem je v práci Jakuba Zeleného slovo „kapitál“. Je to pojem, který má v sociálních vědách celou řadu významů a pojetí. Autor práce však vysloveně nedefinuje „své“ pojetí. Svoji práci začíná slovy „Kapitál je již od dob průmyslové revoluce stěžejním hnacím motorem prohlubujících se sociálních nerovností.“ O pár řádek dále, že „...moc kapitálu je všudypřítomná.“ Na straně 15 pak píše o zájmech kapitálu, atd. Myslím, že by si tento pojem zasloužil bližší autorovo vymezení. Takto se můžeme jen mezi řádky dohadovat co tím autor myslí, a z jakého sociologického kontextu vychází.

Další dvě poznámky k práci již nejsou námitky, ale spíše poznámky k diskusi. Autor v závěru píše, že znesvářené strany (tedy zastánci golfu s 18 jamkami a odpůrci golfového hřiště jako takového) nekompromisně trvají na svých názorech a proto není možné nalézt kompromisní řešení. Jak by si autor toto kompromisní řešení představoval?

Jako jím popisovaný poslední návrh na 9 jamek? Myslím si, že kauzu je nutné posuzovat i v širším kontextu a to nejenom sociálním, ale i geografickém? V nejbližším okolí Klánovic se nacházejí golfové hřiště v Mstěticích, Staré Boleslavy, Praze-Hostivaři, dokončuje se hřiště na Černém mostě. Vzhledem k rozsáhlému záboru půdy i řadě negativních ekologických aspektů údržby a provozu těchto areálů se mi zdá odpor vůči jakémukoli hřišti v Klánovicích za cenu kácení lesa zcela legitimní. Kdyby stoupenci golfu hned zpočátku přišli s návrhem na třeba 39 jamek a nebyli arogantní, byl by „rozumný“ kompromis 18?

Druhá poznámka do diskuse se týká protimoci občanské společnosti, kde se autor nechal inspirovat Beckem. Autor píše, že tato protimoc občanské společnosti spočívá v naprosté svobodě výrobky nadnárodních koncernů nenakupovat, jak sám dodává za určitých podmínek jako je možnost výběru z nabídky či služeb, vlastnictví peněz vůbec. Tento „etický konzum“ má v rámci environmentální sociologie (nejen) mnoho kritiků, jejichž argumenty by vydaly na několik stránek. Takže jen stručně, problematiku jsou právě ty podmínky, v časech ekonomické globalizace, kdy stále menší počet korporací ovládá stále větší segment trhu s určitým zbožím, se tato volba zúžuje obrazně řečeno na volbu „Coca-Colu nebo Pepsi?“. Navíc problém je už v tom, že se rozhodování přenáší ze sféry politiky do sféry spotřeby. Z občanů se tak stávají spotřebitelé a moc se přenáší z volebních urn mezi regály supermarketů (a to ještě optimisticky řečeno). V českém prostředí na tento problém již v 90. letech 20. století upozorňoval právě sociolog Jan Keller nebo ekolog Ivan Dejmal. Navíc tento koncept hlasovat svoji spotřebou, jde proti modernímu demokratickému ideálu rovnosti, který spočívá v tom, že v politickém rozhodování jsme si všichni rovni a proto máme všichni jeden hlas. Oproti tomu etický konzumerismus přistupuje na tržní logiku a veškeré rozhodování omezuje na peníze. Zatímco ti bohatší mají více peněz, tudíž i více hlasů, ti chudší mají méně anebo vůbec žádný hlas. Volba jednoho majitele soukromého tryskáče může snadno anulovat rozhodnutí tisíců etických konzumentů.

Otázky k obhajobě:

V rámci sociologické tradice existuje pojetí kapitálu jako sociálního vztahu. Jak by se dalo toto pojetí využít v autorově práci?

Autor píše o jednom z hlavních odpůrců golfu Ladislavu Hrabalovi, že vedl „svatou válku proti golfu“, choval se arogantně a to vedlo k omezení přísunu peněz ze strany magistrátu do městské části po dobu starostování P. Hrabala. Na základě čeho usuzuje, že Hrabal vedl svatou válku a byl arogantní (z práce jsem to nějak nepostřehl, že by v důsledku vlastního pozorování?)?

A do třetice, otázka trochu mimo cíl bakalářské práce. Jaké by podle autora mělo (nebo mohlo) být řešení kauzy?

Celkové hodnocení:

Přestože by se vzhledem k obsáhlosti a „kritičnosti“ mohlo zdát, že bakalářskou práci Jakuba Zeleného považují za nějak problematickou je tomu naopak. Rolí oponenta je především hledat problematická místa.

Jde o zajímavou a poměrně kvalitní práci na bakalářské úrovni. Autor prokázal, že je schopen pracovat s literaturou, kriticky uvažovat a srozumitelně a logicky strukturovat svoje myšlenky. Předložené výtky nejsou zásadního rázu a proto navrhuji ohodnotit práci na pomezí výborně a velmi dobře. Konečný verdikt bych nechal na komisi, i vzhledem k průběhu obhajoby.

V Praze 15.1. 2011

Mgr. et Mgr. Arnošt Novák